

Cezary Kąkol

Uniwersytet Zielonogórski

ORCID 0000-0001-6303-2542

ckakol@uz.zgora.pl

Uwagi na temat zakresu kryminalizacji porzucenia broni palnej lub amunicji

Słowa kluczowe: broń palna, amunicja, przestępstwo porzucenia broni palnej, przestępstwo, zjawisko kryminalizacji

Streszczenie: Przedmiotem artykułu jest analiza i ocena zakresu kryminalizacji porzucenia broni palnej lub amunicji, który został określony w art. 50 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. z 2020 r., poz. 955). W pierwszej kolejności zwrócono uwagę na brak spójności systemowej w wymienionym zakresie oraz kwestie właściwej interpretacji pojęcia broni palnej. W kolejnych częściach artykułu podjęto próbę scharakteryzowania pozostałych znamion przestępstwa porzucenia broni palnej i amunicji w aspekcie wyznaczonych przez ustawodawcę granic kryminalizacji. W ostatniej części artykułu przedstawiono inne okoliczności istotne i nieistotne dla zakresu odpowiedzialności karnej za ww. przestępstwo.

Comments on the extent of the criminalization of abandoning firearms or ammunition

Keywords: firearms, ammunition, abandonment, crime, criminalization

Summary: The subject of the article is the analysis and assessment of the scope of criminalization of abandoning firearms or ammunition, which was defined in Art. 50 of the Act of May 21, 1999 on weapons and ammunition (Journal of Laws of 2020, item 955). First, attention was drawn to the lack of system consistency in the above-mentioned the scope and issues of proper interpretation of the concept of firearms. In the following parts of the article, an attempt was made to characterize the remaining features of the crime of abandoning firearms and ammunition in the aspect of criminalization limits set by the legislator. The last part of the article presents other circumstances relevant and irrelevant to the scope of criminal liability for the above-mentioned offense.

Określony w art. 50 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. z 2020 r., poz. 955; dalej u.b.a.) typ czynu zabronionego stanowi przykład tzw. przestępstwa pozakodeksowego. Pozostałe przestępstwa, kryminalizujące zachowania dotyczące broni palnej lub amunicji, zostały uregulowane w Kodeksie karnym. Mowa tu o przestępstwach z art. 263 § 1 k.k. (wyrabianie bez wymaganego zezwolenia broni palnej albo amunicji albo handel nią), art. 263 § 2 k.k. (posiadanie bez wymaganego zezwolenia broni palnej lub amunicji), art. 263 § 3 k.k. (udostępnienie lub prze-

kazanie broni palnej lub amunicji osobie nieuprawnionej przez sprawcę mającego zezwolenie na ich posiadanie) i art. 263 § 4 k.k. (spowodowanie nieumyślnej utraty broni palnej lub amunicji pozostającej zgodnie z prawem w dyspozycji sprawcy).

Należy zauważyć, że ww. czyny zostały zakwalifikowane jako przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu (rozdział XXXII k.k.), co tym samym identyfikuje główny przedmiot ochrony. W katalogu tych przestępstw zwraca uwagę w szczególności typ czynu zabronionego z art. 264 § 4 k.k. Jego konstrukcja nasuwa skojarzenia z art. 50 u.b.a., ponieważ popełnienie go prowadzi do utraty fizycznej kontroli nad bronią palną lub amunicją. Istotną różnicą jest w tym zakresie strona podmiotowa, albowiem przestępstwo z art. 50 u.b.a. można popełnić wyłącznie umyślnie, a przestępstwo z art. 263 § 4 k.k. wyłącznie nieumyślnie. Można nawet przyjąć, że to ostatnie przestępstwo stanowi *sui generis* nieumyślny typ przestępstwa z art. 50 u.b.a. R.A. Stefański wskazuje, że przedmiot ochrony przepisu art. 50 u.b.a. jest tożsamy z przedmiotem ochrony art. 263 k.k. Precyzując tę tezę, autor przyjmuje, że przedmiotem ochrony art. 50 u.b.a. jest porządek publiczny (główny przedmiot ochrony) oraz życie i zdrowie (uboczny przedmiot ochrony)¹. Z kolei R. Rejmanski stoi na stanowisku, że szczególne podobieństwo do czynu stypizowanego w art. 263 § 4 k.k. uprawnia do przyjęcia, że również w tym przypadku dobrem chronionym jest porządek publiczny w aspekcie kontroli państwa nad dostępem do broni palnej i amunicji. Dobro to – jak wskazuje R. Rejmanski – dotyczy jedynie broni palnej lub amunicji (a nie każdej broni) i obejmuje odpowiedni sposób wyzbywania się władztwa nad tymi rzeczami². Nieco inne spojrzenie na tę problematykę prezentują M. Bojarski i W. Radecki, którzy zwracają uwagę, że dobrem chronionym przez art. 50 u.b.a. jest bezpieczeństwo osób i mienia, które może zostać zagrożone w następstwie dostania się porzuconej broni lub amunicji do tej broni w niepowołane ręce³.

Podobieństwo ww. czynów jeszcze dobitniej świadczy o tym, że rozproszenie przepisów karnych w zakresie broni palnej i amunicji, a tym samym równoległe funkcjonowanie regulacji kodeksowych oraz pozakodeksowych – nie jest uzasadnione i wprowadza niepotrzebny bałagan normatywny.

Prima facie widoczny jest zatem brak spójności systemowej w zakresie kryminalizacji dotyczącej broni palnej i amunicji. Trudno jest zidentyfikować racjonalne z kryminalnopolitycznego punktu widzenia przesłanki, którymi kierował się ustawodawca, wprowadzając taką dyferencjację regulacji. Wydaje się, że winien on

¹ R.A. Stefański, [w:] M. Bojarski (red.), *Szczególne dziedziny prawa karnego. Prawo karne wojskowe, skarbowe i pozakodeksowe*, Warszawa 2018, s. 270-271.

² R. Rejmanski, *Wyrabianie, handel i posiadanie broni palnej oraz amunicji w Polsce. Aspekty karneprawnne i kryminologiczne*, Toruń 2017, s. 212.

³ M. Bojarski, W. Radecki, *Pozakodeksowe prawo karne. Tom I. Przestępstwa przeciwko pamięci narodowej, obronności, bezpieczeństwu osób i mienia, zdrowiu. Komentarz*, Warszawa 2002, s. 154.

dokonać uporządkowania w tym zakresie i jednoznacznie oraz spójnie określić akt prawny (k.k. albo u.b.a.), w którym nastąpi kryminalizacja zachowań dotyczących broni palnej i amunicji.

Analiza przepisów karnych u.b.a. i określonych w nich zakresów kryminalizacji pozwala na stwierdzenie, że porzucenie broni palnej lub amunicji stanowi na gruncie tego aktu prawnego najdalej idące naruszenie w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego dotyczącego broni i amunicji. Zachowanie sprawcy, jak wynika ze struktury czynów zabronionych określonych w tych przepisach karnych, cechuje również potencjalnie najwyższy stopień społecznej szkodliwości. Porzucenie broni palnej lub amunicji powoduje stan abstrakcyjnego zagrożenia. Kryminalizacja takiego zachowania jest realizowana na przedpolu stworzenia realnego zagrożenia dla bezpieczeństwa i porządku publicznego wynikającego z wejścia we władanie porzuconej broni palnej lub amunicji. Może zdarzyć się nawet i tak, że porzucona broń palna lub amunicja nigdy nie dostanie się w ręce innej osoby. Niezależnie od tych argumentów o charakterze probabilistycznym należy sądzić, że w ocenie ustawodawcy potencjalne zagrożenie wynikające z porzucenia broni palnej lub amunicji okazało się na tyle realne, iż zdecydował się on na kryminalizowanie tego zachowania w u.b.a. jako przestępstwo. Na marginesie należy zauważyć, że jest to jedyny w u.b.a. czyn zabroniony będący przestępstwem. Pozostałe czyny zabronione, *nota bene* dość kazuistyczne, zostały stypizowane w art. 51 ust. 1-3 u.b.a. jako wykroczenia.

Przedmiotem wykonawczym przestępstwa z art. 50 u.b.a. jest broń palna lub amunicja. R. Rejmianiak wskazuje, że do wejścia w życie u.b.a. w prawie polskim brak było definicji treściowej terminu „broń palna”. Ze względu na zainteresowania badawcze kryminalistyki to właśnie ta nauka stała się naturalnym środowiskiem, gdzie kształtowało się pojęcie broni palnej wystarczająco precyzyjne na potrzeby prawa karnego⁴. Należy jednak zauważyć, że w świetle zarówno zakresowej, jak i treściowej definicji broni palnej zawartych w u.b.a. oraz dorobku kryminalistyki część przedstawicieli tej ostatniej kwestionuje określony w u.b.a. zakres terminu broń palna bądź wyraża rozmaite wątpliwości w tym zakresie, wskazując na brak spójności między definicjami kryminalistyczną i normatywną⁵.

⁴ R. Rejmianiak, *Pojęcie broni palnej*, „Prokuratura i Prawo” 2018, nr 4, s. 79.

⁵ Zob. np. L. Stęпка, V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz, *Istota broni palnej*, [w:] V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz (red.), L. Stęпка (red.), *Broń. Problematyka prawna i kryminalistyczna*, Toruń 2013, s. 37-43; B. Bomanowski, *Wpływ dorobku polskiej kryminalistyki na ukształtowanie pojęcia broni palnej w ustawie o broni i amunicji. Analiza obecnego stanu prawnego i wnioski de lege ferenda*, [w:] M. Zalek (red.), *II Dni Kryminalistyki Wydziału Prawa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Materiały z konferencji*, Rzeszów 2008, s. 49-81; P. Grzegorzczuk, Z. Wardak, *Pojęcie broni palnej w prawie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2017, nr 10, s. 85-99; R. Rejmianiak, *Pojęcie...*, s. 78-103.

Ustawodawca przesądził, że na gruncie przepisu art. 50 u.b.a. mamy do czynienia z dwoma odmianami przestępstwa, z których jedna może polegać na porzuceniu broni palnej, a druga na porzuceniu amunicji. Ponieważ zastosowano tu spójnik „lub”, który oznacza alternatywę łączną, możliwe jest również porzucenie, w ramach jednego przestępstwa, zarówno broni palnej, jak i amunicji⁶.

W odmianie polegającej na porzuceniu broni palnej, mając na względzie definicję zakresową broni palnej z art. 4 ust. 1 pkt u.b.a., należy przyjąć, że zakresem kryminalizacji objęto:

- 1) broń bojową,
- 2) broń myśliwską,
- 3) broń sportową,
- 4) broń gazową,
- 5) broń alarmową,
- 6) broń sygnałową.

Niezależnie od ww. wyliczenia trzeba pamiętać, że w art. 7 ust. 1 u.b.a. w ogólny sposób zdefiniowano pojęcie broni palnej. Zgodnie z zawartą w nim definicją treściową bronią palną jest każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może być przystosowana do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego⁷.

Definicja ta odnosi się do cech konstytutywnych każdego z wymienionych rodzajów broni palnej. W wykładni części definicji broni palnej pomocny jest przepis art. 7 ust. 1a u.b.a., który wskazuje, że za dający się przystosować do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego uznaje się przedmiot, który ze względu na swoją budowę lub materiał, z którego jest wykonany, może być łatwo przerobiony w celu miotania. Zdaniem B. Kurzępy broń samodiałowa też może zostać zaliczona do broni palnej. Jest ona produkowana nieseryjnie (fabrycznie), lecz nielegalnie, tzw. metodami rzemieślniczymi (domowym sposobem). Miano broni palnej otrzyma ten konkretny egzemplarz, który spełni kryteria wymienione w art. 7 ust. 1 u.b.a.⁸

⁶ Por. wyrok Sądu Najwyższego z 2.03.2015 r., sygn. IV 382/14; A. Müller, *Przestępstwo porzucenia broni palnej lub amunicji*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2017, nr 7-8, s. 76.

⁷ Inna definicja broni palnej została wskazana np. w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13.06.2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. z 2019 r., poz. 1214 ze zm.), według którego jest to broń, w której do miotania pocisku lub substancji drażniących, innych substancji aktywnych lub naboju pirotechnicznych lub do wytwarzania efektów dźwiękowo-wizualnych jest wykorzystywana energia produktów powstałych w wyniku reakcji chemicznej ładunku miotającego.

⁸ B. Kurzępa, *Ustawa o broni palnej. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 74. Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14.06.2018 r., sygn. II AKa 111/18.

W procesie kwalifikowania określonego przedmiotu jako broni palnej nie można tracić z pola widzenia definicji legalnych poszczególnych jej rodzajów. W tym zakresie ustawodawca zdecydował się na zdefiniowanie jedynie pojęcia broni palnej sygnałowej i broni palnej alarmowej.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 u.b.a. w rozumieniu tej ustawy bronią palną sygnałową jest urządzenie wielokrotnego użycia, które w wyniku działania sprężonych gazów, powstających na skutek spalania materiału miotającego, jest zdolne do wystrzelenia z lufy o kalibrze nie mniejszym niż 25 mm substancji w postaci ładunku pirotechnicznego celem wywołania efektu wizualnego lub akustycznego. Oznacza to, że urządzenie, które nadaje się tylko do jednokrotnego użycia, a także takie, które jest zdolne do wystrzelenia z lufy o kalibrze mniejszym niż 25 mm, nie może zostać uznane za broń palną sygnałową.

Z kolei w myśl art. 7 ust. 3 u.b.a., w rozumieniu tej ustawy bronią palną alarmową jest urządzenie wielokrotnego użycia, które w wyniku działania sprężonych gazów, powstających na skutek spalania materiału miotającego, wywołuje efekt akustyczny, a wystrzelona z lufy lub elementu ją zastępującego substancja razi cel na odległość nie większą niż 1 metr⁹. Oznacza to, że urządzenie, które nadaje się tylko do jednokrotnego użycia, a także takie, które razi cel na odległość większą niż 1 metr, nie może zostać uznane za broń palną alarmową. Głównym celem broni palnej alarmowej jest zatem odstraszenie albo zawiadamianie o grożącym niebezpieczeństwie¹⁰.

K. Ćwik i H. Juszczyk wskazują, że rewolwery KESERU K-10 i ZORAKI K-10 nie spełniają wymogów i definicji ani broni palnej alarmowej, ani broni palnej sygnałowej zawartych w u.b.a. Spełniają natomiast wymogi zawarte w ogólnej definicji broni palnej. Ponieważ rewolwery KESERU K-10 i ZORAKI K-10 nie są określane przez definicję broni alarmowej (zawartej w art. 7 ust. 3 u.b.a.), to na ich posiadanie wymagane jest pozwolenie¹¹.

W u.b.a. brak jest definicji pozostałych rodzajów broni palnej, tj. broni bojowej, broni myśliwskiej, broni sportowej i broni gazowej. Zaniechanie określenia konstytutywnych cech tych rodzajów broni generuje trudności interpretacyjne, które rozwiązuje się poprzez odwołanie się m.in. do innych regulacji prawnych i kryminalistycznego rozumienia tych pojęć.

⁹ Por. R. Rejmaniak, *Wyrabianie...*, s. 60-61.

¹⁰ Szerzej na temat broni palnej alarmowej zob. Z. Wardak, *Broń palna alarmowa – problematyka prawna i kryminalistyczna*, „Studia Prawnoustrojowe UWM” 2019, nr 46, s. 465-483.

¹¹ K. Ćwik, H. Juszczyk, *Kwalifikacja ustawowa rewolwerów KESERU K-10 i ZORAKI K-10 pod kątem legalności ich posiadania na terenie Polski*, „Problemy Kryminalistyki” 2013, nr 279(1), s. 54. Por. B. Bacía, *Prawo dostępu do broni palnej*, Warszawa 2018, s. 144-147; J. Kasprzak, *Niebezpieczne zabawki czy broń palna?*, [w:] V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz (red.), L. Stępka (red.), *Broń...*, s. 61-76.

Broń bojowa to broń mająca zastosowanie w boju (walce), zarówno indywidualnym, jak i grupowym. Broń taka nadaje się do walki z podobnie uzbrojonym przeciwnikiem i spełnia wymogi taktyczno-techniczne zapewniające skuteczność ataku. Broń bojowa to zatem broń wojskowa przeznaczona do prowadzenia walk, która może mieć zastosowanie zarówno w czasie wojny, jak i pokoju. Broń bojowa wchodzi w skład etatowego wyposażenia żołnierza i pododdziałów wojskowych, a także wojskowych wozów bojowych, statków powietrznych i jednostek pływających. W taką broń wyposażeni są również policjanci¹².

Broń myśliwska to broń skonstruowana z zamierzeniem użycia jej do polowań na zwierzęta¹³.

Warto zauważyć, że w wyrokach Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2014 r., sygn. II OSK 2407/12, i sygn. II OSK 2406/12, wskazano, że „[...] Skoro ustawodawca w treści normy prawnej umieszcza obok siebie dwa pojęcia broni palnej (bojowej i myśliwskiej), to z zakazu wykładni synonimicznej wynikać tylko może, że tym różnym zwrotom nie można nadawać tego samego znaczenia [...]”.

Pojęcie broni sportowej jest rozumiane szerzej niż na gruncie art. 4 u.b.a., ponieważ obejmuje nie tylko broń palną, ale również inne rodzaje broni. W tym znaczeniu broń sportowa to broń znajdująca zastosowanie w sporcie. Zasadniczo w celach sportowych korzysta się z następujących rodzajów broni: broń pneuma-

¹² Zob. R.A. Stefański, [w:] M. Bojarski (red.), *Szczególne...*, s. 272; W. Nienaltowski, R. Nienaltowski, *Administracyjno-prawne aspekty wydawania pozwolenia na broń palną*, Legionowo 2013, s. 9; M. Gajek, *Broń strzelecka w przepisach prawa. Poradnik posiadacza i użytkownika*, Warszawa 2018, s. 21.

¹³ Zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23.03.2005 r. w sprawie szczególnych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz (Dz.U. z 2005 r., nr 61, poz. 548 ze zm.) do wykonywania polowania oraz odstrzału zwierząt stanowiących nadzwyczajne zagrożenie dla życia, zdrowia lub gospodarki człowieka dopuszczona jest wyłącznie myśliwska broń palna długa centralnego zapłonu, o lufach gwintowanych lub gładkich, z wyłączeniem broni czarnoprochowej, pistoletów i rewolwerów, z której po maksymalnym załadowaniu można oddać najwyżej sześć pojedynczych strzałów, z tym że do magazynka broni samopowtarzalnej można załadować jednocześnie najwyżej dwa naboje. Używana do polowania broń myśliwska o lufach gwintowanych musi być przeznaczona do strzelania amunicją myśliwską charakteryzującą się energią pocisku nie mniejszą niż 1000 J w odległości 100 m od wylotu lufy. Polowanie na zwierzyńę grubą odbywa się wyłącznie z użyciem ww. broni myśliwskiej, oraz naboju myśliwskich, z wyłączeniem naboju myśliwskich z pociskami pełnopłaszczowymi, przy czym: 1) przy polowaniu na łosie energia pocisku w odległości 100 m od wylotu lufy nie może być mniejsza niż 2500 J; 2) przy polowaniu na jelenie, daniela, muflony i dziki, z wyłączeniem dzików warchlaków, energia pocisku w odległości 100 m od wylotu lufy nie może być mniejsza niż 2000 J. Dopuszcza się polowanie na zwierzyńę grubą, z wyjątkiem łosi i jeleni byków, z użyciem broni myśliwskiej o lufach gładkich oraz myśliwskich naboju kulowych. Do wykonywania polowania na zwierzyńę drobną używa się wyłącznie broni myśliwskiej o lufach gładkich oraz myśliwskich naboju śrutowych ze śrutem o średnicy do 4,5 mm. Do wykonywania polowania na drapieżniki używa się broni myśliwskiej o lufach gwintowanych oraz naboju myśliwskich, w tym naboju z pociskami pełnopłaszczowymi, lub broni myśliwskiej o lufach gładkich oraz ww. naboju myśliwskich. Szerzej na temat klasyfikacji broni myśliwskiej zob. A. Szyrkowicz, *Wszystko o broni myśliwskiej*, Warszawa 1993; S. Godlewski, *Vademecum myśliwego*, Warszawa 2002.

tyczna, broń kulowa, broń śrutowa, łuk, oszczep, broń biała, bumerang¹⁴. Zaliczenie konkretnego egzemplarza broni sportowej do kategorii broni palnej sportowej wymaga zestawienia jej cech i właściwości z definicją określoną w art. 7 ust. 1 u.b.a.

Broń gazowa to broń miotająca, rażąca przeciwnika strumieniem rozpylonych substancji toksycznych. Substancje wystrzelone z naboju gazowego wywołują reakcje obronne organizmu w postaci silnego łzawienia, zaciskania powiek, niepowstrzymanego kaszlu, nudności, zaburzenia równowagi i koordynacji wzrokowo-ruchowej, ostrych bólów, osłabienia itp., uniemożliwiając podjęcie akcji odwetowej¹⁵.

Na gruncie art. 50 u.b.a. nie ma wątpliwości, które w przeszłości istniały w odniesieniu do przepisów art. 159 k.k., art. 263 k.k. czy art. 280 § 2 k.k., że broń gazowa stanowi broń palną¹⁶. Jest zatem bezsporne, że broń gazowa może być przedmiotem przestępczego porzucenia, ponieważ jest bronią palną¹⁷.

Nie ulega wątpliwości, że w realiach karnoprocesowych ustalenie, czy mamy do czynienia z bronią palną, a także ustalenie jej rodzaju, wymaga wiadomości specjalnych, o których mowa w art. 193 § 1 k.p.k. Oznacza to, że zarówno w toku śledztwa albo dochodzenia, jak i w stadium sądowym określenie statusu danej broni, stanowiącego przecież kluczowe znamię czynu z art. 50 u.b.a., powinno nastąpić po uprzednim zasięgnięciu opinii odpowiedniego biegłego z zakresu broni i balistyki.

Uwzględniając całość unormowań art. 4 u.b.a., należy również podkreślić, że poza zakresem kryminalizacji przepisu art. 50 u.b.a. znajdują się, *a contario*, wszystkie inne rodzaje broni, które nie stanowią desygnatów nazwy broń palna.

Katalog rodzajów broni, które nie mieszczą się w zakresie pojęcia broni palnej, został zawarty w art. 4 ust. 1 pkt 2 – 4 u.b.a. Zalicza się do niego:

1) broń pneumatyczną¹⁸;

¹⁴ Szerzej na ten temat zob. S. Torecki, *1000 słów o broni i balistyce*, Warszawa 1982, s. 44-45; A. Ciepliński, R. Woźniak, *Encyklopedia współczesnej broni palnej (od połowy XIX wieku)*, Warszawa 1994, s. 40.

¹⁵ Szerzej na ten temat zob. A. Ciepliński, R. Woźniak, *op. cit.*, s. 38. Na temat broni gazowej zob. również polską normę PN-V-86005:2000, przyjętą i zatwierdzoną 31.10.2000 r. przez Polski Komitet Normalizacyjny, będący krajową jednostką normalizacyjną, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z 12.09.2002 r. o normalizacji (Dz.U. z 2015 r. poz. 1483).

¹⁶ Zob. np. K. Gorazdowski, *Wątpliwości wokół pojęcia broni palnej*, „Komenda Główna Policji. Biuro Prawne. Biuletyn Prawny” 2004, nr 21, s. 28-37; K. Gorazdowski, *Broń palna – broń gazowa?*, „Przegląd Sądowy” 2001, nr 5, s. 57-65; C. Sońta, *Broń palna – główne problemy wykładni przepisów kodeksu karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 5, s. 18-55; M. Tomaszewski, *Pojęcie broni palnej w prawie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 10, s. 95-102; Z. Jeleń, *Pojęcie broni palnej*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 5, s. 65-71; J. Kasprzak, W. Brywczyński, *Nielegalne posiadanie broni i amunicji. Studium prawnokryminalistyczne*, Białystok 2013, s. 43-44, 107-114; R. Rejmianiak, *Wyrabianie...*, s. 53-59.

¹⁷ Zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10.04.2013 r., sygn. IV KK 10/13.

¹⁸ Według art. 8 u.b.a. bronią pneumatyczną jest niebezpieczne dla życia lub zdrowia urządzenie, które w wyniku działania sprężonego gazu jest zdolne do wystrzelenia pocisku z lufy lub elementu ją zastępującego i przez to zdolne do rażenia celu na odległość, a energia kinetyczna pocisku opuszczającego lufę lub element ją zastępujący przekracza 17 J. Główna różnica definicyjna między

- 2) miotacze gazu obezwładniającego¹⁹;
- 3) narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu:
 - a) broń białą w postaci:
 - ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni,
 - kastetów i nunczaków,
 - pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału,
 - pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy,
 - b) broń cięciwową w postaci kusz,
 - c) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

Porzucenie przedmiotu zaliczanego do któregośkolwiek z ww. rodzajów broni, niebędącej bronią palną, wyklucza odpowiedzialność karną z art. 50 u.b.a. Na marginesie warto zauważyć, że zachowanie takie nie jest również kryminalizowane w u.b.a. jako wykroczenie, co należy ocenić krytycznie jako lukę w prawie.

W odmianie przestępstwa z art. 50 u.b.a. polegającej na porzuceniu amunicji, mając na względzie definicję amunicji z art. 4 ust. 3 u.b.a., należy przyjąć, że zakresem kryminalizacji objęte są naboje przeznaczone do strzelania z broni palnej²⁰. Oznacza to, że przedmiotem ww. przestępstwa może być wyłącznie amunicja do broni bojowej, myśliwskiej, sportowej, gazowej, alarmowej i sygnałowej. Porzucenie amunicji do broni niepalnej, np. do broni pneumatycznej, znajduje się poza zakresem kryminalizacji przepisu art. 50 u.b.a.

Odrębną kwestię w określeniu zakresu kryminalizacji przepisu art. 50 u.b.a. stanowi problematyka istotnych części broni lub amunicji. Problem ten jest aktualny również na gruncie przestępstw kodeksowych dotyczących broni palnej i amunicji (art. 263 § 1 – 4 k.k.).

bronią palną a bronią pneumatyczną polega na konstrukcji samej broni i mechanizmie wystrzelenia pocisku. W przypadku broni palnej następuje to w wyniku działania materiału miotającego, a w przypadku broni pneumatycznej w wyniku działania sprężonego gazu.

¹⁹ Zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5.04.2001 r., sygn. V KKN 579/00.

²⁰ Z kolei w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13.06.2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. z 2019 r., poz. 1214 ze zm.) wskazano, że termin amunicja oznacza:

- a) nabój scalony do strzeleckiej broni palnej;
- b) naboje do broni palnej innej niż strzelecka broń palna, pociski kierowane, pociski rakietowe, miny, bomby, granaty, torpedy, głowice, zapalniki, ładunki, lonty i środki pozoracji pola walki;
- c) inne środki przeznaczone do niszczenia lub obezwładniania osób lub obiektów, a także do celów pozoracyjnych, ćwiczebnych, szkolno-treningowych, badań lub sportowych;
- d) komponenty amunicji zawierające materiały wybuchowe, chemiczne środki obezwładniające lub zapalające albo inne substancje, których działanie zagraża życiu lub zdrowiu, a także materiał wybuchowy miotający w postaci prochu.

W art. 5 ust. 1 u.b.a. wprowadzono fikcję prawną polegającą na normatywnym zrównaniu gotowych, tj. fabrycznych, oryginalnych, lub obrobionych, tj. przerobionych, istotnych części broni lub amunicji z bronią lub amunicją. Zrównanie to zostało podyktowane względami bezpieczeństwa i ma przede wszystkim stworzyć barierę prawną uniemożliwiającą uzyskiwanie poszczególnych elementów broni palnej lub amunicji, a następnie kompletowanie ich. R. Jancewicz wskazuje, że przez części „gotowe” należy rozumieć te części broni palnej i amunicji, które zostały wcześniej przygotowane do zamontowania lub złożenia i nie wymagają dalszej ich obróbki czy też przystosowania. Natomiast części „obrobione” to części już tak przygotowane, że bez specjalnego wysiłku i konieczności użycia specjalistycznego sprzętu (narzędzi) można nadać im funkcję umożliwiającą zamontowanie ich w egzemplarzu broni lub amunicji oraz oddanie strzału²¹.

W przypadku broni palnej istotnymi częściami są:

- 1) szkielet broni;
- 2) baskila;
- 3) lufa z komorą nabojołą;
- 4) zamek;
- 5) komora zamkowa;
- 6) bęben nabojoły (art. 5 ust. 2 u.b.a.)²².

W przypadku amunicji istotnymi częściami są:

- 1) pociski wypełnione materiałami wybuchowymi, chemicznymi środkami obojętnymi lub zapalającymi albo innymi substancjami, których działanie zagraża życiu lub zdrowiu;
- 2) spłonki inicjujące spalanie materiału miotającego;
- 3) materiał miotający w postaci prochu strzelniczego²³ (art. 5 ust. 3 u.b.a.).

Katalog istotnych części broni palnej i amunicji jest zamknięty. Konstrukcja omawianej fikcji prawnej powoduje określone implikacje na gruncie prawnokarnym, w tym art. 50 u.b.a. Należy przyjąć, że porzucenie istotnej części broni palnej lub istotnej części amunicji może wyczerpywać znamiona przestępstwa z art. 50 u.b.a.²⁴ Wydaje się jednak, że w takim przypadku stopień społecznej szkodliwości

²¹ R. Jancewicz, *Pojęcie broni palnej i amunicji w prawie polskim*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2004, nr 3, s. 25.

²² Zob. M. Gajek, *op. cit.*, s. 23; L. Stępka, V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz, *Istota...*, [w:] V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz (red.), L. Stępka (red.), *Broń...*, s. 47-52.

²³ W wyroku Sądu Najwyższego z 21.07.2011 r., sygn. III KK 184/11, wskazano, że „[...] skoro tzw. czarny proch stanowi istotną część amunicji do broni palnej, na której posiadanie, za uwagi na to, że stanowi ona replikę broni wykonanej przed 1850 r. (obecnie przed 1885 r. – przyp. aut.), nie jest wymagane zezwolenie (art. 11 u.b.a.), to jego posiadanie także nie wymaga zezwolenia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 tej ustawy [...]”. Zob. również B. Kurzępa, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 21 lipca 2011 r., sygn. III KK 184/11*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 5, s. 164-169.

²⁴ Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29.06.2006 r., sygn. II AKa 128/06. Podobnie R.A. Stefański, [w:] M. Bojarski (red.), *Szczegółne...*, s. 278.

jest zdecydowanie mniejszy niż w przypadku porzucenia broni palnej lub amunicji²⁵. Kwestia statusu prawnego istotnych części broni palnej lub amunicji nie jest jednak w doktrynie oceniana jednolicie. Wśród jej przedstawicieli nie brak poglądów, które kwestionują zrównanie statusu prawnego istotnych części broni palnej lub amunicji z bronią i amunicją²⁶, a także takich, które prezentując swoje wątpliwości w ww. zakresie, wysuwają również argumenty natury konstytucyjnej dotyczące braku dostatecznej określoności czynu zabronionego wynikającej z art. 42 ust. 1 Konstytucji²⁷.

Znamię czasownikowe przestępstwa z art. 50 u.b.a. polega na porzuceniu broni palnej lub amunicji. Kryminalizacja takiego zachowania nie została uzależniona wprost od tego, czy na porzucaną broń palną trzeba uzyskać zezwolenie. Warto zauważyć, że tego rodzaju znamię jest charakterystyczne dla typów czynów zabronionych z art. 263 k.k. Okoliczność taka ma znaczenie np. w odniesieniu do broni palnej alarmowej. W jej definicji legalnej, wskazanej w art. 7 ust. 3 u.b.a., nie określono kalibru takiej broni. Z art. 11 pkt 11 u.b.a. wynika natomiast, że pozwolenia na broń nie wymaga się w przypadku posiadania broni palnej alarmowej o kalibrze do 6 mm. Innym problemem jest ocena prawnokarna porzucenia broni palnej rozdzielnego ładowania, wytworzonej przed rokiem 1885²⁸ (art. 11 pkt 10 u.b.a.) oraz broni palnej pozbawionej cech użytkowych²⁹ (art. 11 pkt 6 u.b.a.). Wydaje się, że takie zachowanie należy oceniać *in concreto*, przede wszystkim przez pryzmat elementów definicyjnych broni palnej z art. 7 ust. 1 u.b.a.³⁰ R.A. Stefański zauważa, że porzucenie broni, którą można posiadać bez pozwolenia, nie stanowi występku z tego przepisu, ale tylko wówczas, gdy wyłączenie pozwolenia wynika z charakteru broni, a nie właściwości podmiotu upoważnionego do jej posiadania. Chodzi

²⁵ Por. Z. Ćwiąkowski, [w:] A. Zoll (red.), A. Barczak-Oplustil, G. Bogdan, Z. Ćwiąkowski, M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewski, M. Rodzyńkiewicz, M. Szewczyk, W. Wróbel, *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz. Tom II. Komentarz do art. 117-277 k.k.*, Kraków 2006, s. 1213-1214.

²⁶ Zob. np. M. Kulicki, L. Stęпка, *Typy broni palnej i ich istotne części w kontekście legalnej definicji broni palnej*, [w:] J. Kasprzak (red.), B. Młodziejowski (red.), *Kryminalistyka i inne nauki pomocowe w postępowaniu karnym*, Olsztyn 2009, s. 511-512; J. Kasprzak, W. Brywczyński, *op. cit.*, s. 115-122; M. Kulicki, *Dowodowa problematyka współczesnej broni strzeleckiej*, Kraków 2001, s. 22; R. Rejmaniak, *Wyrobienie...*, s. 61-69.

²⁷ Zob. R. Rejmaniak, *Konstytucyjna zasada nullum crimen sine lege certa a istotne części broni palnej jako przedmiot czynności wykonawczej czynu zabronionego z art. 263 § 2 k.k.*, [w:] M. Aleksandrowicz (red.), M. Andruszkiewicz (red.), A. Brezko (red.), S. Oliwniak (red.), *Demokracja. Teoria prawa. Sądowictwo konstytucyjne. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi zw. nauk prawnych Adamowi Jamrozowi z okazji pięćdziesięciolecia pracy zawodowej*, Białystok 2018, s. 293-305.

²⁸ Szerzej na ten temat zob. K. Chałupka, *Broń palna rozdzielnego ładowania wytworzona przed rokiem 1885*, „Prokuratura i Prawo” 2018, nr 3, s. 80-90.

²⁹ Szerzej na ten temat zob. K. Gorazdowski, A. Nowak, *Wątpliwości wokół pojęcia broni palnej pozbawionej cech użytkowych*, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 6, s. 159-166; R. Rejmaniak, *Wyrobienie...*, s. 147-150.

³⁰ Por. A. Müller, *op. cit.*, s. 72.

o broń wytworzoną przed 1850 r. (obecnie przed 1885 r. – przyp. aut.) lub replikę tej broni, broń alarmową o kalibrze do 6 mm oraz broń palną pozbawioną cech użytkowych (art. 11 pkt 1, 5 i 9 u.b.a.)³¹.

Wprowadzenie do art. 50 u.b.a. znamienia czasownikowego „porzucą” implikuje wniosek, że stypizowane w nim przestępstwo ma charakter formalny. Dokonanie tego czynu zabronionego następuje wraz z porzuceniem broni palnej lub amunicji. Nie jest tu wymagane zaistnienie żadnego skutku takiego zachowania.

Zakres analizowanego znamienia obejmuje wszystkie sytuacje, w których osoba dysponująca bronią palną lub amunicją, w wyniku swojego zachowania, traci kontrolę nad fizyczną dostępnością do tych przedmiotów. Budzi ono skojarzenia z cywilistycznym rozumieniem tego pojęcia. Zgodnie z art. 180 k.c. właściciel może wyzbyć się własności rzeczy ruchomej przez to, że w tym zamiarze rzecz porzuci (*cum animo dereliquendi*)³². R. Rejmianiak wskazuje, że uprawnione wydaje się przyjęcie, iż „porzucenie” na gruncie art. 50 u.b.a. ma takie samo znaczenie jak na gruncie art. 180 k.c.³³

Zachowanie sprawcy musi być umyślne, przy czym wydaje się, że w grę może wchodzić zarówno zamiar bezpośredni, jak i ewentualny³⁴. Porzuceniem będzie zatem zarówno typowe wyzbycie się (np. wyrzucenie), jak i pozostawienie broni palnej lub amunicji w określonym miejscu (np. w pociągu, autobusie) bez jakiegokolwiek zainteresowania dalszym ich losem. Istotą takiego zachowania jest zatem doprowadzenie do sytuacji, w której dotychczasowy dysponent przestaje mieć możliwość decydowania o dostępie do porzuconej broni palnej lub amunicji. Z powyższych względów porzucenie może nastąpić zarówno w wyniku działania, jak i zaniechania³⁵. Konfrontując zakresy kryminalizacji przepisu art. 50 u.b.a. z przepisami art. 263 § 3 i 4 k.k., można dodatkowo dostrzec, że nie wyczerpuje znamion tego pierwszego przestępstwa zarówno zachowanie sprawcy polegające na umyślnym udostępnieniu lub przekazaniu broni palnej lub amunicji osobie nieuprawnionej, jak i na nieumyślnej utracie broni palnej lub amunicji, która zgodnie z prawem po-

³¹ R.A. Stefański, [w:] M. Bojarski (red.), *Szczególne...*, s. 278. Por. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31.01.2020 r. w sprawie pozbawiania strzeleckiej broni palnej cech użytkowych (Dz.U. poz. 272), a także oddział 2 *Pozbawianie cech użytkowych broni palnej i wyrobów o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym* rozdziału III *Wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym* ustawy z dnia 13.06.2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. z 2019 r., poz. 1214 ze zm.).

³² Zob. A. Müller, *op. cit.*, s. 75.

³³ R. Rejmianiak, *Wyrabianie...*, s. 214.

³⁴ Zdaniem niektórych przedstawicieli doktryny czyn z art. 50 u.b.a. może zostać popełniony tylko w zamiarze bezpośrednim; tak w: A. Müller, *op. cit.*, s. 75; R. Rejmianiak, *Wyrabianie...*, s. 213; S. Maj, *Komentarz do art. 50 u.b.a.*, [w:] *Ustawa o broni i amunicji. Komentarz*, LexisNexis 2010.

³⁵ Por. M. Bojarski, W. Radecki, *op. cit.*, s. 157.

zostaje w dyspozycji sprawcy. Oznacza to, że porzucenie broni palnej lub amunicji nie polega na tym, że w wyniku zachowania sprawcy znajdzie się ona w dyspozycji innej, zgodnej z zamiarem sprawcy, osoby. Trafnie zatem wskazuje R.A. Stefański, że nie ma znaczenia, co się dalej stanie z porzuconą bronią lub amunicją. Istotne jest, by w momencie wyzbywania się jej nie była przekazana innej osobie, chociaż później może wejść w jej posiadanie inna osoba, np. znalazca³⁶.

Odrębnym problemem, któremu należy poświęcić uwagę, jest ocena prawnokarna porzucenia uszkodzonej albo niekompletnej broni palnej lub amunicji. W takim przypadku kluczowe znaczenie ma stan techniczny takiej broni palnej lub amunicji. Rolą biegłego z zakresu broni i balistyki jest dokonanie oceny, czy spełnia ona definicję broni palnej lub jej rodzajów z art. 7 u.b.a. lub amunicji z art. 4 ust. 2 u.b.a., względnie czy nadal zawiera istotne części broni palnej lub amunicji z art. 5 u.b.a. M. Bojarski i W. Radecki przyjmują, że porzucenie broni obiektywnie i trwale niezdolnej do oddania strzału (tak samo jak porzucenie imitacji broni) nie wyczerpuje znamion przestępstwa z art. 50 u.b.a. Jednakże gdyby zdolność do oddania strzału mogła być przywrócona, wtedy taką broń należy traktować jako broń palną i jej porzucenie wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 50 u.b.a.³⁷

W kontekście zakresu kryminalizacji art. 50 u.b.a. R. Rejmaniak zwraca uwagę na problematyczną kwestię samodzielnego zniszczenia broni palnej. Jego zdaniem takie działanie nie powinno być kwalifikowane jako bezprawne z dwóch względów. Po pierwsze taka interpretacja wykraczałaby poza językową wykładnię znamienia „porzucenie”, po drugie zaś dobrem chronionym przez ten przepis jest kontrola państwa nad reglamentacją dostępu do broni palnej i amunicji. Zniszczenie zgodnie z prawem posiadanej broni nie narusza ani nie naraża żadnego z tak określonych dóbr³⁸.

Porzucenie broni palnej oznacza w praktyce jej utratę. W tej sytuacji rodzi się wątpliwość, jaka jest relacja takiego zachowania do obowiązku wynikającego z art. 25 u.b.a. Wskazuje on, że posiadacz broni w przypadku jej utraty jest zobowiązany niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin od chwili stwierdzenia utraty broni, zawiadomić o tym Policję albo Żandarmerię Wojskową. Sankcją za niedochowanie tego obowiązku jest odpowiedzialność za wykroczenie stypizowane w art. 51 ust. 2 pkt 2 u.b.a. Jak wskazuje P. Podsiedlik, im szybciej osoba, która utraciła broń, zawiadomi o tym Policję, tym większe szanse na odnalezienie tej broni, a także na zapobieżenie skutkom użycia tej broni przez nieuprawnionego znalazcę³⁹. Różnica między nieumyślną utratą broni palnej a porzuceniem jej –

³⁶ R.A. Stefański, [w:] M. Bojarski (red.), *Szczególne...*, s. 272.

³⁷ M. Bojarski, W. Radecki, *op. cit.*, s. 157.

³⁸ R. Rejmaniak, *Wyrabianie...*, s. 214–215.

³⁹ P. Podsiedlik, *Zagadnienia administracyjno-prawne posiadania broni palnej w Polsce. Prawa i obowiązki posiadacza broni palnej*, Katowice 2010, s. 27.

w ww. aspekcie – będzie polegać również na tym, że sprawca porzucenia z reguły wie, gdzie i kiedy to uczynił, natomiast w przypadku nieumyślnej utraty ustalenie takich okoliczności może być utrudnione. Problematyczne jest to, czy aktualny kształt obowiązku posiadacza broni palnej zawiadomienia o jej utracie nie stanowi w istocie naruszenia zasady *nemo se ipsum accusare tenentur* (zakazu zmuszania do samooskarżenia). R. Rejmanski formułuje tezę, że obowiązek posiadacza broni palnej do zawiadomienia o jej utracie stanowi systemowe naruszenie zasady *nemo se ipsum accusare tenentur*. Na posiadacza broni palnej, który ją utracił, została zastawiona swego rodzaju pułapka prawna. W okolicznościach utraty broni palnej osoba taka zostaje postawiona przed wyborem: czy zrealizować swój ustawowy obowiązek, narażając się na postępowanie karne, czy też naruszyć ustawowy obowiązek, licząc, że organy ścigania nie dowiedzą się o fakcie utraty, a gdyby się dowiedziały, narażić się na odpowiedzialność wykroczeniową⁴⁰. Autor formułuje wprost postulat *de lege ferenda* uchylecia zarówno art. 263 § 4 k.k., jak i art. 50 u.b.a.⁴¹, który – z oczywistych względów – nie zasługuje na aprobatę.

Analiza art. 50 u.b.a. wskazuje, że sprawcą tego przestępstwa może być wyłącznie osoba, która porzuca broń palną lub amunicję pozostającą w jej dyspozycji. Jest to więc przestępstwo indywidualne. R.A. Stefański podnosi, że przestępstwa tego nie może popełnić każdy, ale tylko osoba znajdująca się w określonej sytuacji. Jego sprawcą może być osoba dysponująca bronią lub amunicją; sprawca musi władać bronią lub amunicją. Jeżeli nie posiada władztwa nad tymi przedmiotami, nie może zrealizować znamienia czasownikowego w postaci porzucenia. Z samego znaczenia słowa „porzucić” już wynika, że taki sposób zachowania zależy od władania rzeczą; nie można porzucić rzeczy, którą się nie włada⁴².

Ustawodawca nie uzależnił bytu przestępstwa z art. 50 u.b.a. od zgodnego z prawem pozostawiania broni palnej lub amunicji w dyspozycji sprawcy. Znamię takie jest charakterystyczne dla przestępstwa nieumyślnego spowodowania utraty broni stypizowanego w art. 264 § 4 u.b.a. Wydaje się, że gdyby intencją ustawodawcy było wprowadzenie takiej konstrukcji na gruncie art. 50 u.b.a., znalazłoby to odzwierciedlenie w zespole znamion tego przestępstwa. Tymczasem przepis art. 50 u.b.a. takiego znamienia nie zawiera. Z tego powodu wydaje się, że okolicznością indyferentną na gruncie art. 50 u.b.a. jest to, czy sprawca porzuca broń palną lub amunicję, która zgodnie z prawem znajduje się w jego dyspozycji (*lege non distinguente nec nostrum est distinguere*)⁴³.

⁴⁰ R. Rejmanski, *Obowiązek zawiadomienia o utracie broni palnej*, „Prokuratura i Prawo” 2017, nr 5, s. 32-33.

⁴¹ *Ibidem*, s. 35.

⁴² R.A. Stefański, [w:] M. Bojarski (red.), *Szczególne...*, s. 279.

⁴³ Podobnie w: *ibidem*, s. 279; A. Müller, *op. cit.*, s. 74.

W doktrynie prezentowany jest również pogląd, zgodnie z którym podmiotem przestępstwa z art. 50 u.b.a. może być wyłącznie podmiot, który legalnie włada bronią palną lub amunicją. Zdaniem S. Maja przestępstwo z art. 50 u.b.a. może popełnić tylko legalny posiadacz broni (osoba posiadająca pozwolenie, rusznikarz, użyczający broń, przedsiębiorca posiadający koncesję na obrót bronią). Nie może być sprawcą tego przestępstwa osoba, która porzuciła nielegalnie posiadaną broń⁴⁴. Również B. Kurzępa stoi na stanowisku, że pozostawianie broni palnej lub amunicji do dyspozycji sprawcy oznacza, że dysponował on nimi w sposób prawem przewidziany, tzn. był ich posiadaczem, użytkownikiem, dysponentem⁴⁵. Z kolei R. Mikowski wskazuje, że z uwagi na to, iż posiadać broń palną można wyłącznie na podstawie pozwolenia na broń, przesłanki odpowiedzialności prawnej w momencie porzucenia broni mogą zostać wyczerpane jedynie przez osobę legalnie posiadającą broń⁴⁶.

Gdyby przyjąć, że kryminalizacją objęto tylko porzucenie broni palnej lub amunicji, która znajdowała się w legalnym władaniu sprawcy, wówczas należałoby dojść do absurdałnego wniosku, że zachowaniem niekryminalizowanym w żaden sposób byłoby porzucenie broni palnej lub amunicji będącej uprzednio w nielegalnym władaniu sprawcy, np. znalezionej, skradzionej, wytworzonej. Takie zachowanie nie mieści się zarówno w dyspozycji art. 263 k.k., jak i art. 51 u.b.a.

Na marginesie warto dodać, że w przypadku posiadania broni palnej lub amunicji bez wymaganego zezwolenia, niezależnie od odpowiedzialności karnej z art. 50 u.b.a., w grę wchodzić będzie dodatkowo odpowiedzialność karna za przestępstwo z art. 263 § 2 k.k.⁴⁷

Wydaje się, że znamię „dysponować” jest na gruncie art. 50 u.b.a. szersze znaczeniowo niż „posiadać”, ponieważ obejmuje wszelkie formy władztwa nad bronią palną lub amunicją, które stwarzają możliwość wolicjonalną zadecydowania o nich.

Dla bytu przestępstwa z art. 50 u.b.a. nie mają znaczenia przyczyny porzucenia, czas, jaki upłynął od czasu porzucenia do ujawnienia broni palnej lub amunicji, a także okoliczność, że nie ujawniono tych przedmiotów, miejsce porzucenia (np. miejsce łatwo dostępne albo trudno dostępne, liczba porzuconych sztuk broni palnej lub amunicji). Wszystkie ww. okoliczności mają jednak znaczenie dla oceny stopnia społecznej szkodliwości i powinny zostać uwzględnione przez sąd przy wyborze kary i jej wymiarze.

⁴⁴ S. Maj, *op. cit.*

⁴⁵ B. Kurzępa, *Ustawa...*, s. 313.

⁴⁶ R. Mikowski, *Przesłanki odpowiedzialności za naruszenie obowiązków wynikających z pozwolenia na broń palną*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego”, t. LIII. AUWr No 3953, Wrocław 2019, s. 217.

⁴⁷ Por. M. Bojarski, W. Radecki, *op. cit.*, s. 160.

Literatura

- Bacia B., *Prawo dostępu do broni palnej*, Warszawa 2018.
- Bojarski M., Radecki W., *Pozakodeksowe prawo karne. Tom I. Przestępstwa przeciwko pamięci narodu – obronności, bezpieczeństwu osób i mienia, zdrowiu. Komentarz*, Warszawa 2002.
- Bomanowski B., *Wpływ dorobku polskiej kryminalistyki na ukształtowanie pojęcia broni palnej w ustawie o broni i amunicji. Analiza obecnego stanu prawnego i wnioski de lege ferenda*, [w:] Zalek M. (red.), *II Dni Kryminalistyki Wydziału Prawa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Materiały z konferencji*, Rzeszów 2008.
- Chałupka K., *Broń palna rozdzielnego ładowania wytworzona przed rokiem 1885*, „Prokuratura i Prawo” 2018, nr 3.
- Ciepliński A., Woźniak R., *Encyklopedia współczesnej broni palnej (od połowy XIX wieku)*, Warszawa 1994.
- Ćwik K., Juszczyk H., *Kwalifikacja ustawowa rewolwerów KESERU K-10 i ZORAKI K-10 pod kątem legalności ich posiadania na terenie Polski*, „Problemy Kryminalistyki” 2013, nr 279 (1).
- Gajek M., *Broń strzelecka w przepisach prawa. Poradnik posiadacza i użytkownika*, Warszawa 2018.
- Godlewski S., *Vademecum myśliwego*, Warszawa 2002.
- Gorazdowski K., Nowak A., *Wątpliwości wokół pojęcia broni palnej pozbawionej cech użytkowych*, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 6.
- Gorazdowski K., *Broń palna – broń gazowa?*, „Przegląd Sądowy” 2001, nr 5.
- Gorazdowski K., *Wątpliwości wokół pojęcia broni palnej*, „Komenda Główna Policji. Biuro Prawne. Biuletyn Prawny” 2004, nr 21.
- Grzegorzczak P., Wardak Z., *Pojęcie broni palnej w prawie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2017, nr 10.
- Jancewicz R., *Pojęcie broni palnej i amunicji w prawie polskim*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2004, nr 3.
- Jelen Z., *Pojęcie broni palnej*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 5.
- Kasprzak J., *Niebezpieczne zabawki czy broń palna?*, [w:] V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz (red.), L. Stępka (red.), *Broń. Problematyka prawna i kryminalistyczna*, Toruń 2013.
- Kasprzak J., Brywczyński W., *Nielegalne posiadanie broni i amunicji. Studium prawnokryminalistyczne*, Białystok 2013.
- Kulicki M., *Dowodowa problematyka współczesnej broni strzeleckiej*, Kraków 2001.
- Kulicki M., Stępka L., *Typy broni palnej i ich istotne części w kontekście legalnej definicji broni palnej*, [w:] J. Kasprzak (red.), B. Młodziejowski (red.), *Kryminalistyka i inne nauki pomocowe w postępowaniu karnym*, Olsztyn 2009.
- Kurzępa B., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 21 lipca 2011 r., sygn. III KK 184/11*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 5.
- Kurzępa B., *Ustawa o broni palnej. Komentarz*, Warszawa 2010.
- Maj S., *Komentarz do art. 50 u.b.a.*, [w:] *Ustawa o broni i amunicji. Komentarz*, LexisNexis 2010.
- Mikowski R., *Przesłanki odpowiedzialności za naruszenie obowiązków wynikających z pozwolenia na broń palną*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego”, tom LIII. AUWr No 3953, Wrocław 2019.
- Müller A., *Przestępstwo porzucenia broni palnej lub amunicji*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2017, nr 7-8.
- Nienałtowski W., Nienałtowski R., *Administracyjno-prawne aspekty wydawania pozwolenia na broń palną*, Legionowo 2013.
- Podsiedlik P., *Zagadnienia administracyjno-prawne posiadania broni palnej w Polsce. Prawa i obowiązki posiadacza broni palnej*, Katowice 2010.
- Rejmianiak R., *Konstytucyjna zasada nullum crimen sine lege certa a istotne części broni palnej jako przedmiot czynności wykonawczej czynu zabronionego z art. 263 § 2 k.k.*, [w:] Aleksandrowicz M. (red.), Andruszkiewicz M., Breczko A., Oliwniak S., *Demokracja. Teoria prawa. Sądownictwo konstytucyjne. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi zw. nauk prawnych Adamowi Jamrozowi z okazji pięćdziesięciolecia pracy zawodowej*, Białystok 2018.
- Rejmianiak R., *Obowiązek zawiadomienia o utracie broni palnej*, „Prokuratura i Prawo” 2017, nr 5.

- Rejmaniak R., *Pojęcie broni palnej*, „Prokuratura i Prawo” 2018, nr 4.
- Rejmaniak R., *Wyrabianie, handel i posiadanie broni palnej oraz amunicji w Polsce. Aspekty karnoprawne i kryminologiczne*, Toruń 2017.
- Sońta C., *Broń palna – główne problemy wykładni przepisów kodeksu karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 5.
- Stefański R.A., [w:] Bojarski M. (red.), *Szczególne dziedziny prawa karnego. Prawo karne wojskowe, skarbowe i pozakodeksowe*, Warszawa 2018.
- Stępka L. (red.), *Broń. Problematyka prawna i kryminalistyczna*, Toruń 2013.
- Stępka L., V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz, *Istota broni palnej*, [w:] V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz (red.), L. Stępka (red.), *Broń. Problematyka prawna i kryminalistyczna*, Toruń 2013.
- Szyrkowiec A., *Wszystko o broni myśliwskiej*, Warszawa 1993.
- Tomaszewski M., *Pojęcie broni palnej w prawie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 10.
- Torecki S., *1000 słów o broni i balistyce*, Warszawa 1982.
- Wardak Z., *Broń palna alarmowa – problematyka prawna i kryminalistyczna*, „Studia Prawnoustrojowe UWM” 2019, nr 46.
- Zoll A. (red.), Barczak-Oplustil A., Bogdan G., Ćwiąkalski Z., Dąbrowska-Kardas M., Kardas P., Majewski J., Raglewski J., Rodzynkiewicz M., Szewczyk M., Wróbel W., *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz. Tom II. Komentarz do art. 117–277 k.k.*, Kraków 2006.